

สมาคมเภสัชกรรมโรงพยาบาล (ประเทศไทย) The Association of Hospital Pharmacy (Thailand)

3850/2 ถนนพระราม 4 แขวงพระโขนง เขตคลองเตย กทม. 10110 โทร. 0-2249-9333 โทรสาร 0-2249-9331
3850/2 Rama 4 Rd. Prakanong, Klongtoey, Bangkok 10110 Tel. 0-2249-9333 Fax. 0-2249-9331
website : <http://www.thaihp.org> Email : hp@thaihp.org

แถลงการณ์สมาคมเภสัชกรรมโรงพยาบาล (ประเทศไทย)

เรื่อง การชี้แจงข้อมูลข่าวคลาดเคลื่อนเรื่องการปฏิบัติหน้าที่นอกเวลาราชการ

ของเภสัชกรในหน่วยงานของรัฐ

สมาคมเภสัชกรรมโรงพยาบาล (ประเทศไทย) เป็นองค์กรวิชาชีพที่มีหน้าที่สนับสนุนและส่งเสริมการพัฒนาบทบาทวิชาชีพของเภสัชกรโรงพยาบาล ซึ่งปัจจุบันมีเภสัชกรที่เป็นสมาชิกกว่า 10,000 ราย ขอชี้แจงกรณีที่มีผู้ให้สัมภาษณ์ผ่านสื่อโทรทัศน์ เมื่อวันที่ 11 กันยายน 2561 เกี่ยวกับประเด็นร่าง พ.ร.บ. ยาฉบับใหม่ ซึ่งได้มีการกล่าวพาดพิงถึงเภสัชกรในหน่วยงานของรัฐ โดยมีข้อความที่ให้สัมภาษณ์ว่า **“ไม่มีเภสัชกรในหน่วยงานของรัฐแม้แต่คนเดียวที่ช่วยงานในช่วงนอกเวลาราชการ”** และ **“ไม่มีเภสัชกรปฏิบัติหน้าที่ในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล (รพ.สต.)”** นั้น เป็นการสื่อสารข้อมูลที่ไม่ครบถ้วนและคลาดเคลื่อนจากความเป็นจริง อันเป็นการบั่นทอนจิตใจของเภสัชกรที่ปฏิบัติงานในภาครัฐทั่วทั้งประเทศ ซึ่งได้ตั้งใจอุทิศตนปฏิบัติหน้าที่ทั้งในและนอกเวลาราชการมาโดยตลอด

ดังนั้น เพื่อให้ประชาชนมีความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของเภสัชกรอย่างถูกต้อง และเชื่อมั่นในการประกอบวิชาชีพของเภสัชกร ซึ่งมีความมุ่งมั่นปฏิบัติงานเพื่อให้ประชาชนได้รับความปลอดภัยในการใช้ยา สมาคมเภสัชกรรมโรงพยาบาล (ประเทศไทย) จึงขอชี้แจงข้อเท็จจริงต่อกรณีดังกล่าว ดังนี้

1. การกล่าวว่า **“ไม่มีเภสัชกรในหน่วยงานของรัฐแม้แต่คนเดียวที่ช่วยงานในช่วงนอกเวลาราชการ”**

ข้อมูลดังกล่าวไม่เป็นความจริง เภสัชกรในหน่วยงานของรัฐมีบทบาทในการดำเนินการและเป็นผู้ประสานงานหลักของระบบยาในองค์กร ซึ่งต้องมีการทำงานร่วมกับแพทย์ พยาบาล และบุคลากรทางการแพทย์สาขาอื่น ๆ ในรูปแบบทีมสหวิชาชีพ เพื่อส่งเสริมการใช้ยาอย่างสมเหตุผลและเกิดความปลอดภัยจากการใช้ยา ปัจจุบันการให้บริการของกลุ่มงานเภสัชกรรมในหน่วยงานของรัฐ มีการให้บริการผู้ป่วยนอกที่มารับการตรวจรักษาและรับยากลับบ้าน และผู้ป่วยในที่ต้องเข้าพักรับการรักษาต่อเนื่องในโรงพยาบาล โดยให้การบริการทางเภสัชกรรมอย่างต่อเนื่องทั้งในและนอกเวลาราชการ สอดคล้องกับขนาดขององค์กร ภาระงาน ความซับซ้อนของปัญหาของผู้ป่วย รวมถึงจำนวนของ

สมาคมเภสัชกรรมโรงพยาบาล (ประเทศไทย) The Association of Hospital Pharmacy (Thailand)

3850/2 ถนนพระราม 4 แขวงพระโขนง เขตคลองเตย กทม. 10110 โทร. 0-2249-9333 โทรสาร 0-2249-9331
3850/2 Rama 4 Rd. Prakanong, Klongtoey, Bangkok 10110 Tel. 0-2249-9333 Fax. 0-2249-9331
website : <http://www.thaihp.org> Email : hp@thaihp.org

เภสัชกรในองค์กรนั้น ๆ โดยมีมาตรฐานวิชาชีพเภสัชกรรมโรงพยาบาลกำหนดไว้ชัดเจน และมีการประเมินรับรองคุณภาพตามมาตรฐานดังกล่าว ทั้งนี้ โรงพยาบาลมหาวิทยาลัย โรงพยาบาลศูนย์ (รพศ.) โรงพยาบาลทั่วไป (รพท.) หรือแม้แต่โรงพยาบาลชุมชนขนาดใหญ่ จะมีเภสัชกรปฏิบัติหน้าที่ให้บริการผู้ป่วยตลอด 24 ชั่วโมง โดยมีการอยู่เวรให้บริการพร้อมกับเพื่อนต่างวิชาชีพในโรงพยาบาลมาเป็นเวลานานมาแล้ว ซึ่งเป็นที่ทราบกันดีในผู้ที่ทำงานในโรงพยาบาลทุกแห่ง

2. คำกล่าวที่ว่า “ไม่มีเภสัชกรปฏิบัติงานในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล (รพ.สต.)”

ขอชี้แจงว่า ปัจจุบันกระทรวงสาธารณสุขยังไม่มีการบรรจุ หรือกำหนดกรอบอัตรากำลังเภสัชกรให้ปฏิบัติงานประจำที่ รพ.สต. อย่างไรก็ตาม โรงพยาบาลชุมชนส่วนใหญ่ ซึ่งเป็นแม่ข่ายของ รพ.สต. ได้จัดสรรเภสัชกรหมุนเวียนลงไปปฏิบัติงานที่ รพ.สต. เป็นครั้งคราวตามระยะเวลาที่กำหนด เพื่อดูแลการดำเนินการด้านยาแก่ผู้ป่วยที่มารับบริการจาก รพ.สต. ที่อยู่ในความรับผิดชอบของโรงพยาบาลชุมชนนั้น ๆ รวมถึงการลงไปเยี่ยมบ้านเพื่อให้การบริหารทางเภสัชกรรมตามบทบาทเภสัชกรครบครัน ทั้งนี้ การกำหนดจำนวนบุคลากรและวันในการปฏิบัติงาน ขึ้นกับภาระงาน จำนวน รพ.สต. ในความรับผิดชอบ และอัตรากำลังเภสัชกรที่มีอยู่ ซึ่งหากมีเภสัชกรไม่เพียงพอ อาจมีการจัดสรรเจ้าพนักงานเภสัชกรรมลงไปปฏิบัติงานภายใต้การกำกับดูแลของเภสัชกร

อย่างไรก็ตาม จากบทบาทหน้าที่ดังกล่าว ร่วมกับข้อจำกัดในการได้รับการจัดสรรกรอบอัตรากำลัง ทำให้หลายโรงพยาบาลได้จ้างเภสัชกรเพิ่มในตำแหน่งลูกจ้าง เพื่อให้การปฏิบัติงานด้านเภสัชกรรมครอบคลุมการให้บริการเพื่อความปลอดภัยของผู้ป่วยจากการใช้ยา การจัดให้มีเภสัชกรปฏิบัติงานนอกเวลาราชการ รวมถึงการหมุนเวียนเภสัชกรลงไปปฏิบัติงานใน รพ.สต. จึงเป็นสิ่งที่กลุ่มงานเภสัชกรรมในหน่วยงานของรัฐทุกแห่งมุ่งมั่นและดำเนินการ เพื่อให้เกิดความมั่นใจในงานบริการและบริหารทางเภสัชกรรม บนพื้นฐานของการทำงานร่วมกันระหว่างทีมสหวิชาชีพ ซึ่งมีเป้าหมายที่สำคัญคือการดูแลรักษาและสร้างเสริมสุขภาพของประชาชนนั่นเอง

สมาคมเภสัชกรรมโรงพยาบาล (ประเทศไทย) ขอชี้แจงบทบาทหน้าที่ของเภสัชกรโรงพยาบาลเพิ่มเติมว่า เภสัชกรโรงพยาบาล จะมีหน้าที่เกี่ยวข้องกับ “ยา” ตั้งแต่กระบวนการจัดหา จัดเก็บ เพื่อให้ได้ยาที่มีคุณภาพพร้อมใช้และเพียงพอต่อการให้บริการ ซึ่งรวมถึงการผลิตบางรายการที่ไม่มีจำหน่ายในท้องตลาด เตรียมยาและผสมยาสำหรับผู้ป่วยเฉพาะรายตามแพทย์สั่ง เช่น ยาหยอดตา ยาสำหรับผู้ป่วย

สมาคมเภสัชกรรมโรงพยาบาล (ประเทศไทย) The Association of Hospital Pharmacy (Thailand)

3850/2 ถนนพระราม 4 แขวงพระโขนง เขตคลองเตย กทม. 10110 โทร. 0-2249-9333 โทรสาร 0-2249-9331
3850/2 Rama 4 Rd. Prakanong, Klongtoey, Bangkok 10110 Tel. 0-2249-9333 Fax. 0-2249-9331
website : <http://www.thaihp.org> Email : hp@thaihp.org

เด็ก ยาเคมีบำบัด สารอาหารที่ให้ทางหลอดเลือดดำ เป็นต้น ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับความต้องการของแพทย์และความจำเป็นในการใช้ของผู้ป่วยในแต่ละโรงพยาบาล

สำหรับงานบริการเภสัชกรรมผู้ป่วยนอก เภสัชกรโรงพยาบาลมีหน้าที่ตรวจสอบความถูกต้องก่อนจ่ายยา โดยการส่งมอบยาจะประเมินผู้ป่วยแต่ละราย พร้อมให้คำแนะนำการใช้ยาที่เหมาะสมแก่ผู้ป่วย นอกจากนี้ เภสัชกรยังทำหน้าที่กระจายยาไปยังหอผู้ป่วยเพื่อให้บริการแก่ผู้ป่วยใน ซึ่งมีรูปแบบต่าง ๆ ขึ้นกับบริบทของโรงพยาบาล เช่น การจัดยาแบบรายวัน หรือการจัดยาแบบหนึ่งหน่วยการใช้ (unit dose) เป็นต้น ปัจจุบันเภสัชกรโรงพยาบาลได้ขยายบทบาทไปสู่การดูแลผู้ป่วยด้านยาที่เรียกว่า การบริหารทางเภสัชกรรม ซึ่งเป็นการทำงานร่วมกับสหวิชาชีพ เพื่อให้ผู้ป่วยมีความปลอดภัยและได้รับประสิทธิภาพสูงสุดจากการใช้ยา ผ่านการดำเนินงานในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การประสานรายการยาสำหรับผู้ป่วยที่ผ่านการตรวจรักษาจากแพทย์หลายท่าน ไม่ว่าจะในโรงพยาบาลเดียวกันหรือต่างโรงพยาบาล เพื่อป้องกันการได้รับยาซ้ำซ้อน ไม่ได้รับยาที่ควรได้รับ หรือได้รับยาที่ตีกันกับยาเดิม เภสัชกรจะประเมินและติดตามอาการไม่พึงประสงค์จากการใช้ยา วางระบบในการป้องกันอุบัติการณ์แพ้ยาซ้ำ มีการประเมินการใช้ยา การตรวจติดตามและวัดระดับยาในเลือด การบริหารผู้ป่วยนอกในคลินิกโรคเรื้อรังต่าง ๆ รวมถึงการบริหารทางเภสัชกรรมบนหอผู้ป่วย รวมทั้งทำหน้าที่ให้ข้อมูลเกี่ยวกับยาในทุกมิติให้กับทีมสหวิชาชีพ เพื่อนำไปใช้เป็นข้อมูลประกอบการตัดสินใจในการดูแลรักษาด้วยยาแก่ผู้ป่วย

การปฏิบัติงานทางเภสัชกรรมของโรงพยาบาลในประเทศไทยได้มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง มีการจัดทำมาตรฐานวิชาชีพเภสัชกรรมโรงพยาบาลมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2542 การปฏิบัติงานวิชาชีพของเภสัชกรโรงพยาบาลในปัจจุบัน จึงไม่ได้มีเฉพาะการ “จ่ายยา” ให้กับผู้ป่วยเท่านั้น แต่ยังมีบทบาทร่วมกับสหวิชาชีพ ในการทำหน้าที่ดูแลและติดตามการใช้ยาของผู้ป่วยนอกและผู้ป่วยใน รวมถึงการออกเยี่ยมบ้านเพื่อความต่อเนื่องของการรักษา และให้เกิดความมั่นใจว่าผู้ป่วยได้รับประโยชน์สูงสุดและเกิดความปลอดภัยจากการใช้ยา

(เภสัชกร อำนวย พฤษภาคภูมิ)

นายกสมาคมเภสัชกรรมโรงพยาบาล (ประเทศไทย)

17 กันยายน 2561